MATERIES MEDICA.

ABIETIS RESINA. *De Harſt van den Denneboom, Maſtboom, Sperreboom.*

Eſt terebinthinaceus humor ex hujus arboris vulneratis tædis manans in aqua ad conſiſtentiam ſiccam coctus.

ABROTANI MARIS Folia. *Averuit, Averoone-Kruid.*

Soli ferè externo uſui, tamquam antiſeptica, jam dicata: fortis, non omnino ingrati, ſunt odoris: guſtus nauſeoſi, amari, ſtimulantis: omnis vis optimè extrahitur Spiritu Vini rectificato: exſiccationem patitur abſque magna virium jactura.

ABSYNTHII VULGARIS, ſeu MAJORIS Folia. *De Bladeren van gemeenen Alſem.*

Quamvis hæc planta meritò Stomachica audiat, & mucoſæ Diatheſi optimè medeatur, ob gravem viroſum fœtorem paucior eſt ejus uſus. Hunc tamen longa aſſervatione, ut etiam protractiori coctione, ſine amaritici jactura, penitùs amittit.

ABSYNTHII ROMANI, ſeu MINORIS Folia & Summitates. *De Bladeren ende Toppen van Roomſchen Alſem.*

Vulgari, odore & ſapore, minùs eſt ingratum: paſſim *Abſynthium maritimum* illi in Officinis ſubſtituitur.

ACACIÆ SUCCUS inſpiſſatus. *Het verdikte Sap van Acacia.*

Acacia vera, Acacia foliis ſcorpioidis Arbor eſt magna, ramoſa, aculeis inſtructa, numeroſa in Ægypto: ex hujus immaturis fructibus contuſis, additâ aquâ, ſuccus elicitur, qui inſpiſſatus, & in maſſulas tenuibus veſicis incluſas coactus, ad nos transfertur: fuſci

ſubnigricantis exteriùs eſt coloris, rufi interiùs: ſaporis eſt fortiter acerbi, non penitus ingrati: firmioris eſt conſiſtentiæ, non friabilis: ore retentus liqueſcit, totus tandem ſolvitur: quod idem fit in Aqua: nihil illi eripit Spiritus Vini rectificatiſſimus.

Ex Pruni ſylveſtris immaturis fructibus eodem modo ſuccus extrahitur: is ex Germania ſub eadem forma allatus *Acacia noſtras* ſeu *germanica* vocatur, & Acaciæ veræ paſſim ſubſtituitur: differunt, quod germanica ſit durior, ponderoſior, coloris nigrioris, & ſaporis magis acidi.

ACETOSÆ VULGARIS ſive OXALIDIS Folia. *De Bladeren van gemeene Zurkel ofte Zuuring.*

ACETOSELLÆ ſive LUJULÆ Folia. *De Bladeren van Koekoek-Zurkel ofte Alleluia.*

Utraque ſpecies largitur Sal eſſentiale acidum, quod ſub titulo Salis Acetoſellæ proſtat in Officinis.

ACETUM. *Αζυν.*

Eſt liquor acidus ſecunda fermentatione ex Vino, Cereviſia, aut aliis ſuccis vegetabilibus Vinoſis productus. Acetum Vini eſt reliquis purius & fortius: hinc perpetuus ferè ejus in Medicina uſus: ſaturat ordinariò trigeſimam quintam partem ſui ponderis Salis Tartari: conſtat, præter Aquam & mucoſum Magma, Spiritibus Ardentibus, acido Vini fixiori, & Vini Tartaro. Omnia Metalla, ſi Aurum, Argentum, & Platinam exceperis, rodit & diſſolvit.

ACONITI CÆRULEI, ſeu NAPELLI Folia. *De Bladeren van Monikskapkens ofte Wolfswortel.*

Nuper hanc plantam in uſus medicatos primus introducere auſus eſt ILLUSTRISSIMUS STOERCK: dicitur potentiſſimè lymphæ ſpiſſitudines ſolvere, & eamdem in vaſculis minimis aponevroſiûm & ligamen-

torum hærentem ad transpirationem disponere. Folia recentia, aliquo tempore gustata, acrimoniam sat evidentem produnt; exsiccata insipida sunt: in usu est horum recentium succus inspissatus, qui sub titulo extracti Aconiti prostat: salsum, acrem præbet saporem; odorem virosum: humidum ex aere attrahit. Paucis ejus granis apud varios curatæ leguntur Arthritides pertinacissimæ, & ad omnia alia rebelles: laudatur ad glandulas induratas, spinam ventosam, amaurosim &c.

ÆS, seu CUPRUM. *Koper.*

Est Metallum imperfectum, sed aliquibus Dotibus propiùs reliquis ad perfecta accedens: coloris est rubri; sapore præditum particulari, nauseoso; odore proprio: sonorum est, durum, ductile, & nonies ferè Aquâ specificè gravius: in Æruginem, certis observatis non innocuam, est pronissimum; ut Aqua, Oleum & Acida eam perpetuò producant.

Optima methodus pro detegendo hoc Metallo, etiam in parcissima quantitate in liquore aliquo dissoluto, est admixtio Alkali volatilis: hoc enim viridem Æruginis colorem mutat in cœruleum.

ÆTITES, LAPIS AQUILÆ. *De Arend-Steen.*

Ita perperam vocatus, quod in Aquilæ Nido inveniri creditus sit. Lapis est tophaceus, variæ magnitudinis & formæ, coloris ordinariò fusci, variis constans lamellis facilè separabilibus: reperitur in plerisque ferri fodinis, & ferri ochra ejus crustas constituit: intùs plerumque cavus est, & argillaceum nucleum, qui *callimus* vocatur, & efformationis basis est, continet: hic exsiccatione contractus, liber jam & mobilis, agitato rudiùs lapide sonum edit.

Vires olim laudatissimæ: re jam propiùs & sine præjudicio perspecta, minus ad Materiem Medicam credimus pertinere.

AGARICUS, seu FUNGUS LARICIS. *De Zwam van den Lorkboom.*

Fungus arboreus, & vera planta parasita est, Larici jam senescenti

accrescens, non inorganica hujus Arboris excrescentia, ut olim creditum: formæ subrotundæ est: pugnum magnitudine æquat; modò major est, & ad capitis infantilis magnitudinem excrescit. Substantia intus levis, alba, friabilis: extùs cortex durior, cinereus, aut subrufus, qui plerumque ablatus, dum ad nos transfertur. Odoris ferè nullius est: saporis primò subdulcis, postea amaricantis & acris. Vis purgans in resina consistit, atque Spiritu Vini diluto optimè extrahitur: sola Aqua fit extractum nullius valoris. Optimus è Tartaria adfertur, crescit etiam in Galliæ Delphinatu & aliis Regionibus, quarum Sylvæ Larices habent.

AGARICUS QUERCINUS, seu PEDIS EQUINI FACIE. *Zwam van den Eikenboom. Amadou.*

Boletus, & fungus igniarius etiam vocatur, quia levi attactu ignem concipit, & accenditur: Quercubus præcipuè accrescit: Laricis Agarico longè ponderosior est: superficie dura, inæquali, coloris fusci: partim lignea, fibrosa; partim molli constat substantia: colligitur mense Augusto, vel Septembri: tum totus Agaricus bene exsiccatus malleo contunditur, ut pars durior, lignosior redigatur in pulverem, à quo frictione inter manus purgatur, & remanet pars mollior, quæ servatur in usum.

Immediatè vasi sanguinem fundenti applicatus celebre stypticum jam salutatur, cui tamen soli in magnorum vasorum vulneribus non fidendum; particulari enim virtute styptica non videtur pollere, sed agere, ùt linteum carptum, spongia & similia.

AGNI CASTI Semen. *Het Zaad van den Kuischboom.*

Vitex Foliis angustioribus, seu Agnus Castus in Italia, & terris meridionalibus ad Amnium Ripas abundat, hic in Hortis colitur: capsulas indè recipimus sphæricas, parvas, quatuor seminibus oblongis fœtas: coloris sunt cinerei; saporis subadstringentis, parumper aromatici, & ad cardamomum accedentis.

Virtute antaphrodisiaca pollere olim creditum est, & hinc nomen recepit.

AGRIMONIÆ Folia. *De Bladeren van Agrimonie ofte Boelkenskruid.*

ALCANNÆ, seu ANCHUSÆ RADIX. *De Wortel van roode Ossen-Tonge.*

ALCHIMILLÆ Folia. *De Bladeren van Leeuwen-Klauw, ofte onzer lieve Vrouwe Mantel.*

ALCIS UNGULA. *Elands-Klauw.*

Alce animal quadrupes est, è genere Cervorum, ruminans, corniferum, magnitudine Equo non multùm inferius, habitans in Moscovia, Polonia, & aliis Regionibus septemtrionalibus: Ungulæ ejus sunt bifidæ, nigræ, & figura proximè ad Bovinas accedunt; ab his tamen differunt nigredine & quod rasæ nullum fœtorem spargant.

Superstitiosi & nimis creduli rerum naturalium Scriptores tradiderunt hoc animal Epilepticis morbis subjectum, sinistrâ Ungulâ ad caput pone aures ductâ, confestim ab insultu liberari: acsi convulsum pro libitu id facere posset. Ex hac relatione, utut ridicula, nata tamen præjudicata opinio, quæ celebres etiam Medicos longo tempore detinuit, & commendatus, tam externus, quam internus hujus Ungulæ, præcipuè sinistræ, tamquam specifici antepileptici, usus: sed propiori indagine constat non solùm vim nullam ad hunc morbum possidere; sed neque animal huic morbo subjectum esse.

ALKEKENGI, seu HALICACABI Fructus. *Krieken van over de Zee.*

Fructus hi seu Baccæ Cerasis quoad figuram, magnitudinem, & colorem non absimiles saporem habent acidum, leviter vinosum, & non amarescunt (quod plerique Scriptores volunt) si prudenter cavetur, dum ex amarissimo calice desumuntur, ne ab eodem contingantur.

ALOË. *Aloë.*

Eſt ſuccus ex foliis plantæ ejusdem nominis, partim ſponte ſtillans, partim expreſſus, & calore ſolis, vel leni igne inſpiſſatus. Tres ſpecies inferiùs annotandæ in Officinis proſtant, quæ id commune habent, quod eadem ferè virtute purgante gaudeant; quod nobis afferantur in maſſis duris, fragilibus; quod ſaporis ſint intenſè amari, calidi, nauſeoſi: odoris proprii, adverſi: coloris, ſi fruſta integra conſiderentur, ſubfuſco-rubentis, vel fuſco-nigricantis; flavi verò dum in pulverem redacta ſunt.

Variata parùm pro diverſa ſpecie proportione, vix unam quartam partem ſui ponderis Reſinæ continent; reliqua pars Gummea eſt; optimè tamen ſolvuntur in Spiritu Vini rectificato; dein in Spiritu Vini: ferè totæ etiam ſolvuntur in Aqua ebulliente; ſed, refrigerato menſtruo, multum Reſinæ ſubſidet: Reſina hæc nullum ferè præbet ſaporem, aut odorem; nulla pollet vi purgante: gummoſa tamen pars à reſinoſa ſeparata mitiùs purgat; ſed id unicè mutationi à calore inductæ videtur tribuendum.

Aliqui Autores ſcribunt omnes tres ſpecies ex una eademque planta extrahi, & non differre niſi puritate ſucci; dum alii cuilibet ſpeciei ſuam plantam, & patriam tribuunt.

ALOË SOCOTRINA. *Socotrynſchen Aloë.*

Ita vocata, quia ex Inſula Socotora in Mare Indico ad Arabiam felicem ſita pellibus, aut veſicis involuta adfertur. Dicitur obtineri ex *Aloë Succotrina auguſtifolia ſpinoſa Flore purpureo, ſeu perfoliata dicta.* Reliquis eſt purior; hinc ordinariò in uſu: in lamellas fracta ſplendens, pellucida eſt; hinc lucida etiam vocatur: reliquis odoris minùs nauſeoſi eſt, fermè myrrathi: in pulverem trita ſubluteum, croceum, ac ferè aureum colorem præbet: hieme friabilis, æſtate parum lentior eſt, & digitis ſubacta molleſcit: magis gummoſa eſt, quam hepatica; minùs quam caballina.

ALOË

ALOË HEPATICA. *Gemeene, ofte leverkleurigen Aloë.*

Dicitur ex *Aloë vera vulgari* obtineri: optima ex Insulis Barbadensibus advehitur: coloris obscurioris; odoris fortioris, magis nauseosi, & minùs aromatici est, quam Socotrina; etiam magis sicca est, & texturæ firmioris: præfertur in usu externo, quia plus resinæ, à qua vis vulneraria pendet, possidet, quam Socotrina.

ALOË CABALLINA. *Stinkende, ofte Peirden-Aloë.*

Hepaticæ plurimis notis similis; ab ea tamen forti, & fœdo odore facilè distinguenda: obtinetur ex *Aloë guineënsi vulgari simili, sed tota maculata*: aliis duabus speciebus est ponderosior, crassior, & impurior. Aliqui eam ita à sordibus norunt repurgare, ut difficulter etiam à Socotrina possit distingui; prodit tamen eam fœtor, à quo liberari nequit: vix ad usus Medicos adhibetur.

ALTHÆÆ Folia, Flores, Radix. *De Bladeren, Bloemen, ende Wortels van Heemst, ofte witte Maluwe.*

ALUMEN. *Aluin.*

Est Sal minerale, crystallisabile, ex acido vitriolico, & terra argillosa simul unitis ortum. Acerbum, & fortiter adstringentem saporem habet, odorem nullum. Fit ubicumque acidum vitriolicum liberum factum sese terræ argillosæ potest unire; hinc in materiis pyritosis in Suecia, Anglia, Italia &c. in aere efflorescentibus, aut calcinatis, facilè gignitur: separatur tum facto lixivio, evaporatione, crystallisatione, & sub informi massa pellucida, ponderosa, glaciei instar, ad nos transfertur: solvitur hæc duodecuplo circiter sui ponderis aquæ ebullientis, & post debitam evaporationem crystallos dat octoedras, quas ingens aquæ quantitas, & quam Chemici septem duodecimas totius ponderis dicunt constituere, ingreditur; hinc igni admotum funditur primò, ebullit, spumescit, & evaporata omni crystallisationis aqua, siccatur in massam albam, spongiosam, acrem, quæ *Alumen ustum* vocatur, & usui chirurgico inservit.

Aluminis variæ ſpecies ſunt, ac primò *rupeum*, *glaciale*, ſeu *commune* Officinarum.

Secundò *romanum*, ita à patria dictum: coloris pallido-roſei eſt.

Tertiò *plumoſum*, quod non in uſu, & cum amianto ordinariò confunditur; quamvis generali Aluminum ſapore ab eo facilè poſſit diſtingui.

AMBRA GRISEA. *Ambergrys.*

Eſt ſubſtantia bituminoſa, levis, opaca, coloris griſei, aut cinerei; maculis albicantibus, flaveſcentibus, aut nigricantibus variegata; ſaporis non particularis; odoris ſuaviſſimi. Manu calida tractata inſtar ceræ molleſcit; ad ignem liqueſcit, velut in oleum: dum bona, tota inflammabilis eſt: molleſcit, non ſolvitur, in aqua ebulliente; eam tamen ſuavi ſuo odore replet: ſolvitur, ſed difficulter, in Spiritu Vini rectificato, & oleis eſſentialibus.

De hujus ſubſtantiæ origine non conſtat inter rerum naturalium Scriptores: aliqui Balænarum productum, aut Avium excrementum aſſerunt, dum alii, & probabiliùs quidem, bitumen minerale credunt: id certiùs ſcitur ad littora Maris indici, præcipuè poſt magnas hujus pelagi exagitationes, aquæ ſupernatantem, aut jam ejectam reperiri, & in maſſis plùs minùſve magnis, quæ conchas, piſcium ſpinas aliaque corpora heterogenea ſubſtantiæ ſuæ plerumque intermixta habent, colligi, & ad nos adferri; ſed attendant Pharmacopœi à malevolis Mercatoribus variis addititiis aliquando adulterari.

AMMEOS Semen. *Het Zaad van Biſſchops-Kruid.*

AMMONIACUM GUMMI. *Gom Ammoniac.*

Eſt ſuccus concretus, gummeo-reſinoſus, qui ex India orientali in magnis fruſtis, parvis granis, ſeu lacrymis conſtantibus, ad nos advehitur. Planta, cui debemus, necdum ſatis nota, dicitur ferulacea, & ex ea inciſa ſuccus lacti ſimilis exſtillare: ſemina anethinis

ſimilia cum arena aliiſque recrementis ei ordinariò intermixta inveniuntur. Coloris albi hoc Gummi eſt; ſed aeri expoſitum flaveſcit: ore retentum molleſcit, albeſcit; ſaporem præbet primò ſubdulcem, mox amaricantem, acrem, pertinacem: recentiſſimum odorem habet caſtorei, vetus galbani: igni injectum flammam concipit. Solvitur aceto & aqua: ſolutio lac æmulatur, & eâ ſibi relictâ, reſinoſa pars ſenſim ſubſidet: ſpiritus Vini Alcohol diſſolvit fere dimidiam partem, quæ ſaporis ejusdem eſt ac Gummi ipſum, relicta parte mucilaginoſa, inſipida; ut tota virtus priori videatur adſcribenda.

AMOMI Semen. *De Zaaden van Jeruſalems-Kruid.*

AMYGDALÆ AMARÆ & DULCES. *Bittere ende zoete Amandelen.*

Sunt fructus arboris malo Perſicæ ſimilis, quæ *Amygdalus ſativa* Botanicis dicitur: duplex eſt, ſolo guſtu fructuum diſtinguenda: creſcit in Sicilia, Italia, Hiſpania, aliiſque locis calidioribus.

Amygdalæ propter oleum expreſſum præcipuè in Medicina notæ ſunt: dulces fere dimidium ſui ponderis largiuntur; amaræ longe minus, ſed omnino ſimillimi: amarities, quæ pluribus animalibus venenoſa eſt, & quæ Aqua, ac Spiritu Vini extrahitur, quin imo cum eiſdem diſtillatis tranſit, videtur in parte mucilaginoſa, & terreſtri hærere.

Rejiciantur Amygdalæ graciles, rugoſæ, quarum medulla flaveſcit, & à vermiculis exeſæ. Diu aſſervatæ in loco præſertim calidiori etiam rancorem contrahunt, quod citiſſimè accidit expreſſo oleo: tum loco ſaporis ſubdulcis nauſeoſum, mordacem & non innocuum nanciſcitur.

ANAGALLIDIS Folia. *De Bladeren van Guichel-Heil.*

ANETHI Folia, Semen. *De Bladeren ende Zaaden van Dil.*

ANGELICÆ Radix, Semen. *De Wortel ende Zaaden van Angelica ofte Engelwortel.*

Regionum ſeptemtrionalium propriè incola in hortis noſtris in

usus Medicos colitur; sed quæ in Bohemia & Hispania crescit nostram virtute tam longè præcellit, ut Collegium Londinense illam solam præscribat, quæ ex posteriùs dicta Regione adfertur.

Radices, quarum præcipuè usus, facilè mucidæ fiunt, & à vermiculis exeduntur: ab his vitiis dicuntur posse defendi, si post debitam exsiccationem Spiritui Vini ebullienti immergantur, aut ejusdem vapori exponantur.

ANIME GUMMI. *Gom van Courbaril.*

Concretum hoc hactenus perperam Gummi Anime vocatum, cum integrum ferè resinosum sit, est productum Arboris in America meridionali crescentis indis *Courbaril* dictæ: adfertur sub frustis variæ magnitudinis, quæ arida sunt, friabilia, aliquatenus pellucida; coloris citrini; odoris suavis, dum accenduntur fragrantioris; saporis prima fronte nullius, mox resinosi, parum terebinthinacei.

Resina hæc difficulter, & solo ferè odore, à Gummi Copal destingui potest: inflammabilis est, & tota, solis recrementis terreis relictis, solvi potest in Spiritu Vini rectificatissimo: aqua solvit unam decimam sextam.

ANISI Semen. *Anyszaad.*

ANISI INDICI, seu STELLATI Semen. *De Zaaden van Ster-Anys.*

ANTIMONIUM, seu STIBIUM. *Spiesglas.*

Est substantia mineralis, metallica, ponderosa, friabilis, igne volatilis; nullius ferè odoris, aut saporis; coloris plumbei; exhibens interius strias, seu fibras splendentes sibi mutuo secundùm longitudinem adunatas; constans semimetallo, regulo Antimonii dicto, & Sulphure, vulgari non absimili, quod fere tertiam partem integræ massæ constituit.

Mineræ Antimonii effodiuntur in variis Europæ Regionibus: purificatur ab heterogeniis sola fusione, & vasis fusum recipientis figu-

ram conoideam ordinariò exhibet, dum ad nos transfertur: rejicitur pro usu Medico Britannicum, quod crebrò plumbi portionem sibi admixtam habet; præfertur Hungaricum, quod purius, ponderosius est, & strias majores exhibet.

APII Radices, Semen. *De Wortels ende Zaaden van Water-Eppe.*

APRI DENTES. *De Tanden van het wild Verken.*

Sunt Dentes hujus Animalis canini, magni, in arcus formam flexi, albi, toti cavi, ex maxilla inferiori desumti, quibus se tuetur, & terram pro quærenda esca vertit.

Laudabantur olim ad pleuritidem, & illorum rasura compositiones aliquas ingrediebatur, quæ in Pharmacopœis sub miracula promittente, hinc ignaros seducente titulo *pulverum pleuriticorum* hactenus prostiterunt. . . exulent imposterum! quis enim à substantia absorbente aliquid boni ad morbum inflammatorium expectabit?

AQUA. *Water.*

Est corpus ad minimum caloris gradum, qui ad vegetationem requiritur, mobile, fluidum: defectu istius caloris in glaciem abiens, solidum: diaphanum, insipidum, inodorum; simplex, inalterabile, facilè in vapores avolans, non compressibile, quod vegetabilia, animalia, & salina mineralia corpora tamquam elementum ingreditur.

Aquæ, ut eas nobis provida natura suppeditat, distinguuntur in *insipidas*, seu *dulces*, & *sapidas*, seu *minerales*. Dulces, quarum latissimus, & omnibus cognitus usus, vel ex terra desumimus, vel meteora nobis subministrant: hinc *fontana*, *putealis*, *fluviatilis*, *pluvialis*, *nivalis* &c. quæ omnes, cum Aqua plurimorum corporum, præcipuè salinorum, gummosorum & gelatinosorum menstruum sit, variis in decursu suo impregnantur substantiis, & numquam puræ habentur; sed, ut tales reddantur præsertim pro usibus Chemicis distillationi debent subjici. Ex naturalibus purissima censetur pluvialis; ea scilicet quæ procedente jam imbre, in aere aperto,

procul ab hominum habitationibus, in vasis fictilibus & puris colligitur. In genere ea optima est, quæ levissima, crystalli instar pellucida, nullius odoris, aut saporis, quæ nihil ad latera vasis deponit, olera bene concoquit, saponem facilè solvit, quæque instillato Oleo Tartari per deliquium, aut solutione argenti cum Aqua forti facta non albescit, nihil præcipitat.

Aquæ sapidæ, seu minerales eæ propriè sunt, in quibus Chemica Analysis substantias spirituosas, sulphureas, salinas, aut metallicas detegit.

Harum variæ divisiones: aut enim omni anni tempore calorem Atmosphæræ superant, & *thermales* dicuntur: aut non superant, & *frigidæ* appellantur. Distinguuntur deinceps à contentis in acidulas, alkalinas, sulphureas, ferratas &c.

Aquarum mineralium variæ in Europa scaturigines: duarum potissimùm Aquæ ad nos transferuntur, & in usu Medico sunt.

AQUÆ SELTERANÆ. *Selter-Waters.*

Nomen ab Oppido in Alsatia inferiori ad Rhenum sito, ubi earum Fons est, receperunt: adferuntur in lagenis exactissimè obturatis, & plenis; alioquin citissimè corrumpuntur. Præter gas suum & aliquid terræ continent salis communis & alkali fossilis unam centesimam & vigesimam partem sui ponderis: hinc earum cum acidis effervescentia, & leviter lixiviosus sapor: hinc etiam acido Austero in corpore dominanti medela sunt, & optime cum lacte assumuntur, cujus coagulum eadem virtute impediunt.

AQUÆ SPADANÆ. *Spa-Waters.*

È pluribus Fontibus, qui in sat noto Oppido, à quo nomen receperunt, scaturiunt, unicus *Pouhontius* salvis viribus ad exteras Regiones transfertur. Instituta Analysi constat duodecim hujus Fontis Pintas continere Grana tredecim Ferri, Grana octo Alkali vegetabilis, & Terræ partim Argillosæ, partim Calcareæ Dragmam.

Contenta hæc ſoluta ſuſtinet, & Aquas has veluti vivificat gas, ſeu magna quantitas aeris fixi, à quo penetrans, vividus, quaſi ſpirituoſus harum Aquarum ſapor, & vis inebrians: hinc hoc difflato, quod facilè & etiam liberi aeris attactu fit, evaneſcunt hæ dotes, perit vis, & decompoſita Aqua ſenſim contenta ſua præcipitat.

AQUILEGIÆ SEMEN. *De Zaaden van Akelyen.*

ARGENTINÆ, ſeu ANSERINÆ Folia. *De Bladeren van Zilverkruid, of wilde Rynvaare.*

ARGENTUM. *Zilver.*

Eſt Metallum perfectum, album, ſplendens, ſonorum, Auro durius, & parum fuſibilius, poſt idem omnium Metallorum ductiliſſimum, & undecies Aqua ſpecificè gravius.

Reperitur in America, & variis Europæ partibus vel ſub forma naturali, jam malleabile, & *nativum* audit; vel ſub Forma Mineræ. È Matricibus obtinetur, & ab addititiis liberatur Amalgamatione, Fuſione, & Cupellatione. His non obſtantibus, ut ex Officinis Metallicis adfertur, unam decimam ſextam Cupri habet. Pro vario uſu proportionem hanc ulteriori Cupellatione mutamus. Optimè ſolvitur Acido Nitri puro: Solutio hæc accerrima, & deleteria excolor eſt, ſi Argentum purum adhibetur: ex hac Evaporatione inſpiſſata fiunt *Cryſtalli Lunæ*, ex eiſque Cryſtalliſationis Aqua Fuſione orbatis fit *Lapis Infernalis*, quod unicum Argenti Præparatum in uſus proſtat. Vide in Chemicis Cryſt. Lunæ, & Lap. Infern.

ARGENTUM VIVUM, ſeu MERCURIUS. *Kwik-Zilver.*

Subſtantia hæc Mineralis, quæ & *Hydrargyrus* vocatur, ſplendens eſt, coloris argentei, fluida, Plumbum fuſum æmulans, mobiliſſima, penetrantiſſima, & maximè diviſibilis. Caloris gradu, quo Aqua ebullit, abit in nocivos Nervis Vapores. Decies quinies ferè Aqua ponderoſior eſt; hinc ſoli Auro, & Platinæ ſpecifica gravitate cedit: Frigore valde intenſo Conſiſtentiam ſolidam acquirit, &

malleabilis fit; ut Experimentum in Muſcovia captum comprobavit. In illàm nec Aer, nec Aqua, nec utriuſque vis juncta valet; neque hactenus ulla arte decomponi potuit; ut hinc pateat mirum, & ſingulare Corpus eſſe, eſſentialibus aliquibus dotibus Metallis, & quidem perfectis, poſſe annumerari; aliis ab omnibus differre.

Omnibus Acidis, facillimè Acido Nitri, ſolvi poteſt. Omnia metalla, excepto Ferro, præcipuè Aurum & Argentum penetrat, ſolvit, & cum eis mixtum efficit, quod *Amalgama* vocatur, pro quantitate Argenti Vivi plus minus molle. Hanc vim avidi Mercatores non neglexerunt, ut hanc Subſtantiam adulterarent. Plumbum Biſmuthi intermedio ad dimidium ponderis ei addi poteſt, retenta omni fluiditate; ut etiam per denſum Corium trajici poſſit, non detecta fraude. Noſci tamen poteſt his notis. 1°. Mercurius ita ſophiſticatus ſpecificè levior eſt. 2°. Biſmuthum ſub forma Pulveris griſei ſenſim ad Superficiem aſcendit. 3°. Globuli in ſcutella fictili, plana, leviter inclinata moti Pulverem Metallicum poſt ſe relinquunt, & caudam quaſi trahunt. 4°. Dum parva quantitas in Cocleari ferreo Igni exponitur avolat Mercurius, & remanent addita metallica: hinc ergo patet optimam methodum pro depuratione hujus Subſtantiæ eſſe Diſtillationem, cui omnis, qui ad uſus medicos adhibetur, neceſſariò ſubjici debet.

Invenitur Mercurius, vel jam fluidus, *nativus* dictus, vel ſub forma Mineræ, ſulphuri præcipuè junctus, cum quo *cinnabarim* conſtituit, in Hungaria, Hiſpania &c.: magna quantitas ex indiis orientalibus adfertur.

ARISTOLOCHIÆ Radix. *De Wortel van Geboorte-Kruid.*

Plures Species paſſim in Pharmacopœis notantur: præcipuæ à figura Radicis *longa*, *rotunda*, & *tenuis* appellantur: eadem omnibus ferè Virtus amara, abſtergens: adeoque ſine damno una reliquis poteſt ſubſtitui: vires fixæ ſunt & tam Aqua, quam Alkohole Vini extrahuntur.

Creſcunt in Europa Meridionali.

ARNICÆ

ARNICÆ Folia Flores. *De Bladeren, en de Bloemen van Gembſen-Wortel ofte Scorpioen-Wortel.*

Doronicum Germanicum etiam vocatur, & revera Doronici ſpecies eſt: Folia habet utrimque tomentoſa, Plantaginis foliis non multùm diſſimilia; Parum longiora tamen, & coloris dilutioris: Flores Lutei Coloris ſunt.

Olim in Contuſionibus, ad effuſum congrumatumque Sanguinem reſolvendum, unicè adhibita; jam commendatur ad omnes morbos à ſtagnantibus ab Inertia ubicumque Humoribus productos: videtur enim addito ſtimulo Motus, & Oſcillationes Solidorum reduplicando agere: hinc ad Paralyſim, Experimentis à CELEBRI COLLINO in Noſocomio Viennenſi captis, multum inclaruit.

Flores Herbâ potentiores ſunt: à minori Doſi v. g. dragma dimidia vel dragma una tribus quatuorve unciis Aquæ vel Cereviſiæ infuſa, præcipuè in Delicatioribus, incipiendum; major enim Doſis Anxietates, Cardialgias acerbas, Nauſeas aliaque ſymptomata, larga Diureſi, Sudore, Alvi Fluxu, aut Vomitu tandem auferenda, excitaſſe viſa eſt.

ARSENICUM. *Rottekruid.*

Arſenicum officinarum, quod & *album* vocatur, invenitur nativum, vel cum aliis Subſtantiis in glebas concretum in variis Europæ partibus: ferè omne, quod ad nos transfertur, ex Cobalto præcipuè in Saxonia ſublimatione elicitur. Subſtantia eſt coloris albi, ponderoſa, fragilis, non inflammabilis, ſed fuſilis, & cum rapacitate volatilis: carbonibus ardentibus impoſita reſolvitur in fumum album, allium redolentem: ſaporis eſt primùm leviter acris, demum exedentis: omnibus Metallis, & Semimetallis ſeſe unit eaque reddit fragiliora: ſolvitur in decies quinies ſuo pondere aquæ ebullientis, dein in omni ferè liquido: acidum nitri expedit, ſe baſi ejus unit, & ſpeciem particularem ſalis neutri cum ea conſtituit.

Non obſtantibus his dotibus, quibus ſalinam potiùs indolem exhibet,

vera tamen, quamvis ab omnibus aliis diversa, calx metallica est, & phlogisto unitum Semimetallum, *regulum Arsenici* dictum constituit.

Arsenicum cum sulphure mixtum, & cum eo sublimatum corpora suppeditat, pro varia proportione sulphuris, varia, & varii coloris: dum sulphur decimam partem massæ efficit, exoritur *Arsenicum flavum*, seu *auripigmentum factitium*: duplicata hac sulphuris dosi, *Arsenicum rubrum*.

Corpora naturalia sulphure, & Arsenico constantia, & prædictis artificialibus non multùm dissimilia è terræ visceribus etiam effodiuntur: prius flavum, *auripigmentum nativum* est; posterius rubrum, græcorum *Sandaracha*, arabum *Realgar*.

Arsenicum album potentissimum corrosivum venenum est. Multiplex experientia comprobavit à minima ejus dosi assumpta summos nasci stomachi, & intestinorum cruciatus; abdomen intumescere; lividum colorem hinc indè per habitum surgere; vomitu, syncope, convulsionibus torqueri hominem, & tandem gangræna extingui: quæ symptomata brevi post haustionem hujus veneni succedentia si superat, timor tamen remanet, ne postmodum lenta tabe consumatur. Neque tutus videtur externus usus: constat etenim infelicibus experimentis non solum partes, quibus applicatur, rodere; sed & intus resumi, atque omnem tragædiam, ac si ore assumptum fuisset, posse agere.

His non obstantibus Medici extiterunt satis audaces, ut in usus medicos adhiberent: laudatur à pluribus ad profligandas febres intermittentes: commendaverunt tamquam Amuletum adversus Pestem, & externè ad Carcinomata adhibuerunt: quod ultimum temerariis Agyrtis adhuc in usu: funesti tamen hinc indè eventus docuerunt prudentiùs omnino abstineri.

Auripigmentum & Sandaracha Arsenico albo mitiora quidem sunt; tamen suspecta.

Omnibus remedio sunt obvolventia & diluentia; ut Oleum,

Lac &c. ad ſummam quantitatem continuò & diu hauſta: Antidotum necdum notum.

ARTEMISIÆ Folia. *De Bladeren van Byvoet.*

ARI Radix. *De Wortel van Kalfsvoet.*

Plures hujus Plantæ ſpecies: pro uſu medico præfertur illa, quæ *maculis nigris* diſtinguitur: creſcit in locis ſylveſtribus, umbroſis, paludoſis: radicem præbet tuberoſam, albam, rotundam, farinaceam, magnitudinis circiter Nucis Avellanæ, odoris non particularis; ſaporis, dum recens eſt, adeo pertinaciter acris, & urentis, ut à pluribus in venenorum claſſem reponatur, & Cardialgiam, Vomitum cruentum, &c. aliquando ſcribatur excitaſſe: acredo hæc, volatilis quaſi, mora & exſiccatione ſenſim perit, donec tandem effœta, inſipida evadat: pro uſibus itaque medicis adhibenda eſt modicè exſiccata: ita in frigidis mucoſis, tam Stomachi quam aliorum viſcerum morbis, ubi exſtimulanda eſt iners fibra, & attenuandi humores, præſtans præbet remedium. Recentis Grana decem vel quindecim bis terve quotidie aſſumpta ſcribuntur Arthritides pertinaciſſimas, & inveterata Aſthmata percuraſſe.

Venenoſæ ejus acredini medela Oleum, Lac &c. Antidotum acetum dicitur.

ASARI Folia & Radix. *De Bladeren ende Wortel van Mansooren, of Haſelwortel.*

ASELLI, vide MILLEPEDES.

ASPARAGI Radix. *De Wortel van Aſpargies.*

ASPHALTUS, vide BITUMEN JUDAICUM.

ASSA FŒTIDA, ſeu ASA FŒTIDA. *Duivels-Drek.*

Eſt ſuccus inſpiſſatus ſtillans è radice ferulæ, quæ à LINNÆO *foliolis alternatim ſinuatis, obtuſis* diſtinguitur; à KÆMPFERO *hingiſch*

umbellifera, *levistico affinis* appellatur: extra Persiæ & Mediæ fines scribitur non reperiri: radix exteriùs nigricans, interiùs alba est; forma pastinacæ radicem æmulatur, sed volumine longè superat: excrescit etenim aliquando ad ulnæ longitudinem, & Femoris Humani crassitiem: ex ejus summitate vulnerata Assa Fœtida exstillat alba, pinguis, instar cremoris lactis, fœtidissima: tum collecta soli exponitur, ut condensetur: ibi flavum, subfuscum colorem induit; & magnam fœtoris partem deperdit.

Adfertur nobis in frustis variæ magnitudinis, è quibus pro usibus medicis eligantur illa, quæ splendent, flava sunt, & punctis albis variegata: saporem habet amarum, acrem, ingratum; odorem retinuit adhuc insigniter virosum, alliaceum, pertinacem, excretiones omnes assumentis inficiens, quem ætas ademptis simul viribus continuò minuit: ejus una tertia pars Resina est; duæ reliquæ Gummi: odor & sapor in resina præcipuè hærent.

Resolvens est, etiam extùs partibus induratis applicatum: laudatur ob vim antihelminticam: antispasmodicum est efficacissimum, cui in multis casibus nullum par, nimis ob fœtorem neglectum.

AVENA. *Haver.*

AURANTIÆ MALI Folia, Flores, Fructus. *De Bladeren, Bloemen, ende Appelen van den Oranje-Boom.*

Regionum Meridionalium indigena apud nos in hortorum ornatum, adhibita cura ut, ab hiemali frigore maturè præservetur, frequens colitur: arbor duplex, solo fructu distinguenda: altera aurantia *dulcia*, *Poma Sinensia* dicta, quorum succus acido-dulcis, vinosus, gratissimus; altera aurantia *amara* profert: posterior Medicinæ præcipuè dicata est: ejus folia amara, aromatica nuper adversùs convulsiones, & epilepsiam tentata sunt, & scribuntur laudes commeruisse. Flores suavissimè fragrantes, præcipuè dum recentes sunt, *aquam naphæ* suppeditant. Fructuum succus refrigerans, antisepticus: cortex nervinus, cardiacus, carminativus: ejus

odor, ſapor, & omnes dotes *flavedini* inhærent, quæ Oleum Eſſentiale tam multum continet, ut etiam inter digitos exprimi poſſit. Multæ corticum vires Aqua extrahuntur, plures Spiritu Vini rectificato.

Aurantia immatura exſiccata ſub nomine *aurantiorum curaſſavenſium* aliquibus in uſu ſunt, & tincturam ſtomachicam Pharmacopœæ Edimburgenſis ingrediuntur.

AURICULA JUDÆ. *Jooden-Oor.*

Eſt fungus membranaceus figura, & magnitudine aurem humanam referens, Sambuco præcipuè accreſcens; hinc *fungus Sambuci* etiam dictus: coloris eſt ex cinereo nigricantis; ſaporis non particularis; odoris mucidi. Aqua maceratus molleſcit, & turget inſtar Spongiæ.

Aliqui tamquam exſiccans, & adſtringens remedium externè adhibitum in Ophtalmia, & Angina utilem prædicant: alii ſcribunt eum internè datum fortiter alvum laxare, & feliciter Hydropicorum aquas educere. CLUSIUS, & poſt illum varii Authores pro ſuſpecto habent, & fungis venenatis annumerant.

Donec metus hic ſubſiſtet prudentius arbitramur omnino ab hoc remedio, ſaltem pro interno uſu, abſtinere: præcipuè quia plura alia medicamenta facilè, & tutiùs viribus, quæ ei adſcribuntur ſupplere poſſunt.

AURICULÆ MURIS, ſeu PILOSELLÆ MAJORIS REPENTIS Folia. *De Bladeren van Muiſen-Ooren.*

AURIPIGMENTUM. *Opperment, geele Rottekruid*, vide ARSENICUM.

AURUM. *Goud.*

Eſt Metallum omnium perfectiſſimum, ductiliſſimum, coloris noti, nullius ſaporis, aut odoris; nec aqua, nec aere, nec igne deſtruendum. Parum elaſticum eſt, hinc vix ſonorum. Pes cubicus

hujus Metalli continet 1326. libras, adeoque aqua vigesies ferè specificè gravius est, & omnium corporum hactenus notorum ponderosissimum. Solvitur directè solis Hepate Sulphuris, & Aqua Regia, sed è menstruo suo præcipitatum non solùm omnibus acidis, etiam vegetabilibus, sed & Oleis Essentialibus, & præcipuè æthere solvi potest; quæ methodus *auro potabili* & ejus Tincturis parandis facillima. Solutio in Aqua Regia admodum caustica est. Si menstruum pro dissolutione Sal Ammoniacum recipit, vel Aurum præcipitatur admixtione Alkali volatilis, præcipitatum *Aurum fulminans* appellatur, quia mediocri calore, tritu, ut & fortiori compressione, instar Fulminis, detonat, & exploditur.

Arabes Aurum in Medicinam introduxerunt: hos secuti Alchemici miras ei vires cardiacas adscripserunt, omnibus fere morbis opposuerunt, & hujus ope vitæ terminos egregiè extendi posse promiserunt: hinc excogitata varia à variis præparata, quæ omnia vana, & nullius effectus esse non solum experientia demonstravit, sed & ratio & cognita hujus Metalli natura videntur dictare: inalterabile etenim viribus humani corporis mutari nequit, &, quocumque menstruo solvatur, non decomponitur: menstruis autem salibus gravidum suspectum: Aurum fulminans miras anxietates, & periculosa symptomata scribitur excitasse.

AXUNGIA. *Vet.*

Est substantia unctuosa, inflammabilis, plus minùs solida, quæ in cellulosa tela omnium ferè partium corporum Animalium deponitur. Aqua levior est, ei non miscibilis: moderato colore liquescit, velut in oleum: ut omnis pinguedo concretum oleum videatur posse dici: consistentiam debet acido penetranti, acri, partibus oleosis ita intimè immixto, ut nulla suæ præsentiæ det indicia, tam diu, quam pinguedo recens, inalterata est: sed Chemica Analysi facilè separatur, & ætate, ut etiam ignis actione extricatur: tum pinguedo rancida fit, & acris, odoris fortioris, saporis nauseosi. Eam ab his pravis qualitatibus liberare potest Spiritus Vini, qui non pinguedini inalteratæ, sed parti rancidæ menstruum est.

Ut pura obtineatur à membranaceis cellulis, & vasculis, quibus adhæret, liberanda est: tum multâ aquâ lavanda, qua gelatinosæ partes ei auferantur: dein cum parva aquæ quantitate leni igne liquanda, & relinquenda donec omnis aqua avolaverit.

Superstitiosis Medicinæ sub Arabibus sæculis magnus axungiarum numerus in Officinas introductus est: ut Anatis, Gallinæ, Lupi, Ursi, Hominis &c. &c. Aliquæ Pharmacopœæ viginti octo Animalium pinguedines præscribunt: harum aliquibus virtutem resolvendi; aliis calefaciendi, & detergendi; aliis demum emolliendi tribuunt: sed re propiùs, & sine præjudicio perspecta parùm omnes virtute differunt: omnes emolliunt, laxant partes, quibus applicantur: omnes transpirationem impediunt: ita ut Collegium Londinense, missis aliis, tres tantùm Axungias in Officinis Pharmaceuticis retinuerit: *viperæ* scilicet, quæ ad oculos commendatur, & ejusdem Collegii Unguentum de Tutia ingreditur; *porci* & *sebum ovile*, quæ revera omni scopo videntur posse satisfacere.

BALSAMITÆ MARIS, sive COSTI HORTORUM Folia. *De Bladeren van groot Balsemkruid of Bakkruid.*

BALSAMUM COPAIBA. *Balsem van Copaiba of Copahu.*

Est liquor resinosus ad incredibilem quantitatem ex incisa Arbore Brasiliensi, incolis *Copaiba*, RAJO & aliis Botanicis *Arbore balsamifera Brasiliensi fructu monospermo* dicta, defluens. Dum recens est hoc Balsamum oleum fluiditate æmulatur; splendens est, pellucidum; coloris pallido-citrini; odoris fragrantis, proprii, non ingrati; saporis amaricantis, acris, linguæ diu inhærentis: diutius asservatum tenacius fit, mellis consistentiam acquirit, & retenta pelluciditate aureum colorem induit.

Præter hoc genuinum Balsamum aliud sub eodem nomine adfertur, albicans, minus pellucidum, crassioris consistentiæ, saporis magis ingrati, odoris terebinthinacei. Aliqui ex cortice, & ramis ejusdem